

4. Top-10 стран с наибольшим количеством иностранных студентов. 2015. URL: <https://nv.ua/ukraine/politics/top-10-stran-s-naibolshim-kolichestvom-inostrannyh-studentov-58923.html>.
5. Філатова О.В., Сергеева К.В., Анікіна Е.Б. Психолого-педагогические основы повышения профессиональной компетентности преподавателя высшей школы: монография. Владимир: ВлГУ, 2012. 124 с.
6. Berkeley College. Information Technology Management Program Emphasizes Business. 2015. URL: http://berkeleycollege.edu/academics_bc/berkeley_today_story_13606.htm.
7. Blagg D. Managing Teams and Careers in the Age of Disruption. URL: <https://www.extension.harvard.edu/professional-development/blog/managing-teams-careers-age-disruption>.
8. Brewer E., Burgess D. Professor's Role in Motivating Students to Attend Class//Journal of Industrial Teacher Education. 2005. № 42 (3), P. 23-47. URL: <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JITE/v42n3/brewer.html>.
9. Dalziel F. New vocational training scheme for practice managers. 2006. URL: <http://www.managementinpractice.com/featured-articles/new-vocational-training-scheme-practice-managers>.
10. Global Institute for IT Management. Managers Need To Know How To. URL: <https://www.globaliim.com/target-participants/managers-need-to-know-how-to/>.
11. National Center for Education Statistics. Highlights from The Condition of Education. 2017. URL: https://nces.ed.gov/pubs2017/2017144_Highlights.pdf.
12. Summary Report for: 11-3021.00 – Computer and Information Systems Managers. 2018. URL: <https://www.onetonline.org/link/summary/11-3021.00>.
13. University of Washington. Engaging students in learning. URL: <https://www.washington.edu/teaching/teaching-resources/engaging-students-in-learning>.

УДК: 378.147:37.016+811.111

І. Л. Холковська, Н. Л. Добровольська, м. Одеса, Україна
Dobrovolska N., Odessa, Ukraine
natusikdob@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ТА ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Дослідження присвячене змісту взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій. Визначено особливості формування змісту взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою у вищезазначених фахівців. Взаємопов'язане навчання визначається гнучкістю, адже залежить від впливу середовища і нових результатів наукових робіт, які надходять до інформаційного фонду методичних досліджень (у галузях лінгвістики, дидактики, психології), які дозволяють не тільки уточнювати, конкретизувати цілі навчання, а й безпосередньо впливають на елементи системи і зв'язку між ними, які динамічно змінюються, викликаючи постійний рух, що веде до її вдосконалення. Зміст навчання іноземних мов визначається його цілями. Ці два поняття є взаємозалежними і взаємопов'язаними. Зміст навчання складається із компонентів, оволодіння якими забезпечує досягнення всіх вищеописаних цілей – практичної, освітньої, виховної та розвиваючої. Всі навчальні тексти, ситуації необхідно складати тематично, за функціональними стилями та їхніми жанрами. Завдяки подібній організації лексичний та граматичний матеріал буде синергуватися з відібраними текстами.

Поняття компонентів змісту навчання тісно пов'язане з питанням відбору. Тому, при відборі змісту навчання слід дотримуватися двох загальних принципів:

- 1) необхідності та достатності змісту навчання для реалізації практичної мети;
- 2) посиленості засвоєння змісту навчання та доступності.

Ключові слова: зміст, взаємопов'язане навчання, комп'ютерні технології, веб-сайт, іншомовний матеріал, фахова спрямованість, інформативність, навчання.

Annotation. The study is devoted to the content of the interrelated learning of reading and speaking in English by future specialists in the field of computer technology. The peculiarities of the formation of the content of the interrelated learning of reading and speaking in English of the above-mentioned specialists are determined. Interrelated learning is determined by flexibility, because it depends on the influence of the environment and new results of scientific works coming to the information fund of methodological studies (in the branches of linguistics, didactics, psychology), which allow not only to specify, concretize the goals of learning, but also directly influence on

the elements of the system and the connection between them, which are dynamically changing, causing a constant movement, leading to its improvement. The content of learning foreign languages is determined by its objectives. These two concepts are interdependent and interconnected. After all, the objectives of learning determine its content. The content of learning consists of components, the mastery of which ensures the achievement of all the above objectives – practical, educational, educational and developing. All educational texts, situations must be made thematically, according to functional styles and their genres. Due to such organization lexical and grammatical material will be synergized with selected texts. The concept of components of the content of learning is closely linked to the question of selection. Therefore, when selecting the content of learning, two general principles should be adhered to:

- 1) the need and sufficiency of the content of learning for the realization of a practical goal;*
- 2) the feasibility of assimilating the content of learning and accessibility.*

Key words: *content, interconnected learning, computer technologies, website, foreign language material, professional orientation, informative, learning.*

Постановка проблеми. Міжнародна комунікація є одним з основних засобів модернізації й сприяє ефективній інформаційній взаємодії в освітньому процесі. Зараз викладачі вищих навчальних закладів часто шукають нові засоби організації та оптимізації навчального процесу, що допомогли б студентам розвивати свої творчі здібності, стимулювати їх активність на занятті і поглиблювати мотивацію до навчання в цілому. Основна мета формування змісту взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій полягає в тому, щоб кожне заняття було не тільки ефективним, але й цікавим.

Аналіз попередніх досліджень. Щодо визначення змісту навчання іноземних мов у науковій літературі (Н. І. Гез, М.В. Ляховицький, Р.Ю. Мартинова, А.А. Миролюбов) [7,9] зазначається, що будь-який зміст навчання передусім має спиратися на положення про те, що саме потрібно вчити, враховуючи потреби соціальної групи студентів, котрі вивчають мову, ситуації практичного застосування мови, сфери вживання іноземної мови, цілі навчання студентів іноземної мови та ін. Визначення терміну «зміст навчання іноземних мов», на думку багатьох дослідників (Н.І. Гез, М.В. Ляховицький, Р.Ю. Мартинова, А.А. Миролюбов та ін.), спрямований на досягнення основної мети вивчення іноземної мови – навчити студентів спілкуватися іноземною мовою в природних комунікативних ситуаціях, а також дає відповідь на запитання «Чого навчати?»[7,9].

Мета статті – аналіз особливостей формування змісту взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій.

Виклад основного матеріалу. За формування необхідних якостей майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій для здійснення міжкультурного іншомовного професійного спілкування відповідає педагогічний аспект мети навчання англійської мови, який безпосередньо пов'язаний з емоційно-афективним аспектом навчання фахової дисципліни.

Іншими словами, він обумовлений ціннісними системами суб'єктів навчального процесу, їхніми почуттями, емоціями, ставленням до змісту і технологій навчання англійської мови [3,с.118-122].

Беззаперечним фактом є взаємозалежність і взаємообумовленість цілей навчання із його змістом, адже певним чином цілями навчання визначається зміст навчання. Зі свого боку, зміст навчання складається із компонентів, оволодіння якими забезпечує досягнення всіх цілей – практичної, освітньої, виховної та розвиваючої.

Отже, згідно зі вже складеною методичною думкою, услід за Ю. В. Романюк [14] і беручи до уваги дослідження І.Л.Біма [2], Н.Д.Гальскової [3], Г.В.Рогової [13], до структури змісту взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій ми відносимо такі групи компонентів:

- 1) позамовний,
- 2) методичний,
- 3) лінгвомовленнєвий,
- 4) лінгвосоціокультурний,
- 5) когнітивний.

Цілком очевидно, що в кожному окремому випадку зміст і методика навчання повинні відображати типові і специфічні особливості завдань, умов і проблем спілкування фахівців конкретної професії. Тому дослідження специфіки взаємопов'язаного професійно спрямованого читання та говоріння майбутніх інженерів комп'ютерних систем неможливе без розгляду загальної проблеми взаємозв'язку професійної, соціокультурної та мовленнєвої діяльності у процесі спілкування.

Коректні відбір, обсяг, розподіл, структура і організація навчального матеріалу сприяють реалізації поставлених цілей, створюють можливість управління навчальним процесом через засоби (підручник) і

методичні прийоми. Окрім того, на думку Юхненко Л.В., зміст навчання ІМ як процес слід реалізовувати у вигляді підсистеми у формі організації взаємодії студентів, злагодженої діяльності, застосовуючи необхідні прийоми і форми цієї діяльності з формування відповідних знань, навичок і умінь, які відповідають поставленим цілям навчання у конкретних умовах [17,с.76].

До першого компоненту змісту навчання – *позамовного* ми відносимо професійно спрямовані сфери комунікативної діяльності, теми, ситуації.

Незалежно від того, скільки існує різноманітних сфер, тем та ситуацій, в яких відбувається повсякденне та професійне спілкування людей. Поняття компонентів змісту навчання тісно пов'язане з питанням відбору. Тому, при відборі змісту навчання слід дотримуватися двох загальних принципів:

- 1) необхідності та достатності змісту навчання для реалізації практичної мети;
- 2) посиленості засвоєння змісту навчання та доступності.

Згідно з твердженням М. В. Озерової, сфера комунікативної діяльності являє собою екстралінгвістичний фон та визначає характер діяльності комунікантів, маючи вплив на їх мовленнєву поведінку та на вибір мовних засобів [12,с.23-32].

До *методичного компонента* змісту взаємопов'язаного навчання читання та говоріння ми відносимо підготовлений навчальний матеріал (навчальні посібники, таблиці, схеми, сайти та інше) як засіб навчання.

Необхідно відмітити, що зараз саме веб-сайти стали перспективними видами інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти [19, с.53], що сприяють максимально повній та ефективній реалізації можливостей Інтернет-ресурсів у процесі навчання [4,с.107; 8, с.96 ; 19, с. 51] та можуть застосовуватися як засіб частково онлайнового навчання студентів [22,с.757–761].

Окрім того, існують веб-сайти спеціального призначення, наприклад, навчальні. За визначенням Ю.В.Романюк [14], навчальний веб-сайт – це інформаційний ресурс для навчання, розміщений в Інтернет-ресурсах, який застосовується з метою формування у майбутніх фахівців відповідних компетенцій в умовах частково онлайнового навчання; веб-сторінки навчального веб-сайту взаємопов'язані загальними гіперпосиланнями, інформаційне наповнення веб-сторінок повністю співпадає з метою та змістом відповідного навчального предмета [14, с.17].

Варто відзначити, що застосування веб-сайту у процесі взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою студентів надає майбутнім інженерам широкий спектр можливостей, а саме:

- 1) доступ до різноманітної навчальної та автентичної літератури, розміщеної в Інтернет-ресурсах;
- 2) відсутність часової та територіальної залежності при виконанні завдань з використанням Інтернет-ресурсів;

- 3) доступ до навчально-методичної інформації;

- 4) заощадження власних коштів при відсутності необхідності придбання, копіювання та друку засобів навчання (підручників, професійних журналів, словників та ін.) [14, с.19].

До структури *лінгвомовленнєвого компонента* ми відносимо іншомовні мовленнєві компетенції (у читанні та говорінні) та мовні компетенції. ІМК у читанні та говорінні передбачає:

- 1) розуміння зі слуху зміст автентичних текстів;
- 2) здійснення усно мовленнєвого спілкування у монологічній та діалогічній формах;
- 3) читання автентичних текстів різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту для набуття різноманітної інформації [11,с.17].

У свою чергу, під формуванням мовних компетенцій розуміється формування мовленнєвих навичок та оволодіння певною сумою відповідних мовних знань, пов'язаних з різними аспектами мови. Іншими словами, передбачається оволодіння студентами іншомовним матеріалом для використання відповідно до потреб.

Беручи за основу Програму Одеської національної академії харчових технологій «Англійська мова за професійним спрямуванням» укладену на основі освітньо-професійної програми за напрямом підготовки бакалаврів спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» та опираючись при цьому на виділені типові комунікативні ситуації, в яких майбутні фахівці з комп'ютерної інженерії використовують інформацію з Інтернет-ресурсів, можна визначити переважання читання майбутніми інженерами літератури наукового стилю. Існують різні думки методистів щодо класифікації функціональних підстилів наукового стилю. Ми повністю згодні з М.Н.Кожиною, О.Д.Мітрофановою, О.С.Троянською щодо віднесення науково-популярних та науково-технічних текстів до підстилів наукового функціонального стилю [5;10,с.88-91;16,с.123]. Приналежність до наукового функціонального стилю підтверджується широким використанням як в науково-технічній, так і в науково-популярній літературі елементів наукового стилю: термінів, фразеологічних сполук, синтаксичних конструкцій [16].

Аналізуючи мовленнєвий матеріал з Інтернет-ресурсів, С.В.Романюк вважає за необхідне вказати на особливості представлення інформації в Інтернеті у вигляді гіпертексту[14]. Вона розглядає Інтернет-тексти науково-популярного та науково-технічного функціональних підстилів як *гіпертексти* відповідних підстилів.

Поняття «гіпертекст» у дослідженні Е.М. Кравчені, визначається як будь-який звичайний текст з Інтернет-ресурсів, котрий вміщує гіперпосилання на інші документи-слова або фрази у документі, що можуть вибиратися читачем, причому такий вибір викликає відображення іншого документу [6,с.273]. Саме завдяки гіперпосиланням навколо гіпертексту у віртуальному середовищі групуються інші тексти. Таким чином, при взаємопов'язаному навчанні читання та говоріння англійською мовою студентів-комп'ютерних інженерів на основі науково-популярних та науково-технічних гіпертекстів необхідно враховувати їх *інтертекстуальність*, тобто наявність гіпертекстових посилань на інші документи в Інтернеті [15,21].

Ми вважаємо, що відбір матеріалів для навчального процесу необхідно здійснювати за відповідними критеріями:

- фахова спрямованість;
- інформативність;
- релевантність;
- відповідність індивідуальним особливостям студентів.

Останній, але не менш важливий компонент взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій, *когнітивний*, передбачає навички та вміння читання гіпертекстів на навчальному веб-сайті та на інших веб-ресурсах.

Висновки. Зміст взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою відіграє важливу роль у формуванні внутрішньої мотивації до вивчення іноземної мови у майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій. Зміст навчання іноземних мов визначається його цілями. Ці два поняття є взаємозалежними і взаємопов'язаними. Адже цілі навчання визначають його зміст.

Список використаних джерел :

1. Бех П. З позицій комунікативної орієнтації // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2002. – № 1– 2. – С. 34 – 40.
2. Бим И.Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. — М.: Русский язык, 1977. — 288 с.
3. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб.заведений/ Н.Д.Гальскова, Н.И. Гез. — 2 изд. испр. — М.: Издат. Центр «Академия», 2005. — 336 с., с.118-122.
4. Жук Л. Г. Интернет-технологии как средство организации самостоятельной работы студентов технических вузов (на материале обучения иностранному языку): дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Людмила Григорьевна Жук. — СПб., 2006. — 192 с., с. 107.
5. Кожина М. Н. О речевой системности научного стиля сравнительно с некоторыми другими / М. Н. Кожина. — Пермь, 1972. — 395 с.
6. Кравченя Э. М. Технические средства обучения : [учебное пособие] / Эдуард Михайлович Кравченя. — Мн. : Высш. шк., 2005. — 304 с., с. 273.
7. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: [монографія] / Р. Ю. Мартинова. — К.: Вища шк., 2004. —454с.
8. Матвеева С. А. Сайт як жанр Інтернет-комунікацій (на матеріалі персональних сайтів учених): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Світлана Анатоліївна Матвеева. — Луганськ, 2006. — 212 с., с. 96.
9. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник/Н.И. Гез, М.В. Ляховицкий, А.А. Миролюбов и др. — М.: Высш. школа, 1982. — 373с.
10. Митрофанова О. Д. Проблемность и технология обучения / О. Д. Митрофанова // Русский язык за рубежом. — 1991. — №3. — С. 88–91.
11. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. — 2010. — № 2. — С. 11-17.
12. Озерова М. В. Содержание профессионально направленного обучения иностранному языку в неязыковом вузе / Марина Викторовна Озерова // Профессиональная коммуникация как цель обучения иностранному языку в неязыковом вузе; под ред. К. Г. Павлова. — М.: МГЛУ, 2000. — вып. 454. — С. 23 –32.
13. Рогова Г.В., Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. — М.: Просвещение, 1991. — 287 с.
14. Романюк Ю. В. Методика формування у майбутніх фахівців з інженерної механіки читацької англомовної компетенції з використанням навчального веб-сайту: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ю. В. Романюк. — К., 2011. — 277 с.
15. Сьюлжина Н. К. Методика создания и дидактической организации гипертекста при изучении теоретических дисциплин в профессиональной подготовке специалиста-переводчика: автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Наталья Константиновна Сьюлжина. — Екатеринбург, 2006. — 24 с.
16. Троянская Е. С. Обучение чтению научной литературы в помощь преподавателю иностранных языков / Елена Сергеевна Троянская. — М.: Наук, 1989. — 272 с.
17. Юхненко, Л. В. Технология интенсивно-коммуникативного профориентированного обучения чтению и говорению на иностранном языке студентов неязыковых вузов Текст.: дис. . канд. пед. наук Л. В. Юхненко. Тольятти, 2000. -192 с.
18. Якушина Е. В. Методика обучения работе с информационными ресурсами на основе действующей модели Интернета: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Екатерина Викторовна Якушина. — М., 2002. — 197 с., с. 51.

19. Яшина Т. С. Оценка качества образовательных веб-сайтов как фактор развития единого информационного образовательного пространства: дисс. ... канд. пед. наук :13.00.01 / Татьяна Сергеевна Яшина. – Воронеж, 2005. – 205 с., с. 53.
20. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
21. Landow G. Hypertext 2.0 The Convergence of Contemporary Critical Theory and Technology [Text] / George P. Landow. – The Johns Hopkins University Press, 1997. – 345 p.
22. Warschauer M. Researching Technology in TESOL : Determinist, Instrumental and Critical Approaches / Mark Warschauer // TESOL Quarterly. – 1998. – № 32 – P. 757–761.

УДК 378.147:640.4

О. Є. Кашинська, м. Старобільськ, Україна / O. Ye. Kashynska, Starobilsk, Ukraine
kashinskaya11061987@gmail.com

РОБОЧИЙ ЗОШИТ ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Анотація. У статті розглянуто можливість використання робочого зошита як засобу візуалізації при підготовці фахівців готельно-ресторанної справи. Зазначено, що робочі зошити сприяють організації повторення, закріплення, узагальнення та систематизації знань студентів, формування в них спеціальних умінь та навиків з фахових дисциплін, а також дають змогу реалізовувати інноваційні методи та прийоми навчання, основою яких є використання візуалізації.

Встановлено основні підходи до класифікації робочих зошитів та визначено основні аспекти впровадження робочого зошита в підготовку фахівців готельно-ресторанної справи. Розглянуто структуру та змістовне наповнення робочого зошита (в залежності від його призначення).

З метою управління діяльністю студентів під час проведення різних видів навчальної діяльності, формування їх готовності до самоосвіти, створення бази для безперервної роботи з можливістю постійного підвищення кваліфікації автором був розроблений робочий зошит для студентів спеціальності „Готельно-ресторанна справа” з фахової дисципліни „Організація готельного господарства”. Основою даного зошита є різноманітні вправи, більшість з яких передбачає роботу з візуальними об'єктами (структурно-логічні схеми, таблиці, опорні конспекти, опорні сигнали, моделі, графіки тощо), які допомагають раціонально розподілити пізнавальні завдання й види навчальної роботи. Робочий зошит охоплює 18 тем та складається з орієнтаційно-мотиваційної, операційно-виконавчої та рефлексивно-оцінної частини.

Ключові слова: робочий зошит, електронний робочий зошит, візуалізація, структура робочого зошита, класифікація робочих зошитів, фахівець готельно-ресторанної справи, компетентність, фахова дисципліна.

Annotation. The article considers the possibility of using of a workbook as a means of visualization during the preparation of specialists in the hotel and restaurant business. It is stated, that the workbooks facilitate the organization of repetition, revision, generalization and systematization of students' knowledge, the formation of special skills and abilities in specialist disciplines, and also provide an opportunity to implement innovative methods and techniques of studying, basis of which is the use of visualization.

The basic approaches to the classification of workbooks are established and the key aspects of the implementation of the workbook in the preparation of specialists in the hotel and restaurant business are determined. The structure and content of the workbook (depending on its purpose) are considered.

The author developed a work-book for students of the specialty „Hotel and restaurant business” in the specialist discipline „Organization of the hotel economy”. The basis of this work-book is multi-level exercises, most of which involve working with visual objects (structural logic circuits, tables, supportive notes, reference signals, models, graphs, etc.), that help to rationally distribute cognitive tasks and types of educational work. The workbook covers 18 topics and consists of an orientational and motivational, operational and executive and reflexive and evaluative parts.

Keywords: workbook, electronic workbook, visualization, structure of workbook, classification of workbooks, specialists in the hotel and restaurant business, competence, professional discipline.